

Cynnwys

Adran A: Cyflwyniad	2
Adran B: Enwi Strydoedd.....	6
Adran C: Enwi a Rhifo Eiddo.....	12
Adran Ch: Cyfeiriadau Post	16
Adran D: Taliadau ar gyfer Gwasanaethau Rhifo Eiddo.....	20
Adran Dd: Gosod placiau enwau strydoedd.....	20
Adran E: Adolygiad polisi.....	22
Adran F: Cysylltiadau defnyddiol.....	22

Cymeradwywyd
Gorffennaf 2014
Wedi diwygiedig Awst 2018

Adran A: Cyflwyniad

Pwrpas y ddogfen hon yw gosod y polisi ar gyfer neilltuo, rheoli a defnyddio pob cyfeiriad yn Sir Ddinbych gan gynnwys neilltuo enwau strydoedd, newidiadau i enwau eiddo ac ychwanegu enwau newydd.

1. Beth yw enwi strydoedd a rhifo?

- 1.1. Mae enwi strydoedd a rhifo yn caniatáu neilltuo hunaniaeth unigryw i stryd ac wedyn unrhyw eiddo cysylltiedig y gellir cael mynediad iddo ar y stryd.

2. Pam fod enwi strydoedd a rhifo yn bwysig?

- 2.1. Mae cyfeiriad eiddo yn dod yn fater pwysig iawn. Mae pob sefydliad sector cyhoeddus a phreifat, y gwasanaethau brys a'r cyhoedd angen modd effeithlon a chywir o leoli a chyfeirnodu eiddo.
- 2.2. Mae cynnal safon gynhwysfawr, gyson ac uchel o enwi strydoedd a rhifo neu enwi eiddo yn hanfodol gan ei fod yn caniatáu:
 - Y Gwasanaethau Brys i ddod o hyd i eiddo'n gyflym – gall oedi gostio bywydau ac arian
 - Dosbarthu post, gwasanaethau a chynnyrch yn ddibynadwy ac yn effeithlon
 - Dylid cadw cofnodion o ddarparwyr gwasanaeth mewn modd effeithiol
 - Rhaid i gwmnïau dderbyn cyfeiriad at ddibenion swyddogol wrth ddarparu gwasanaethau telathrebu, yswiriant, bancio, gwirio statws credyd ac yn y blaen
 - Ymwelwyr er mwyn canfod eu cyrchfan

3. Pwy sy'n gyfrifol am enwi strydoedd a rhifo?

- 3.1. Mae gan Gyngor Sir Ddinbych gyfrifoldebau a grymoedd statudol, yng nghyd-destun deddfwriaeth mabwysiadu, ar gyfer enwi strydoedd, newid enwau strydoedd a nodi enwau strydoedd. Mae gan y Cyngor hefyd rymoedd dewisol ychwanegol i roi rhif neu enw ar eiddo.
- 3.2. Dylid nodi nad oes gan y Post Brenhinol gyfrifoldebau na phwerau statudol i naill ai enwi stryd neu enwi, rhifo, ail-enwi neu ail-rifo eiddo. Mae cyfrifoldeb llwyr ar y Post Brenhinol am neilltuo cod

post wedi i Gyngor Sir Ddinbych eu hysbysu am fanylion cyfeiriad newydd neu gyfeiriad diwygiedig.

4. Datganiad Polisi

4.1. Mae'r polisi hwn yn darparu fframwaith i Gyngor Sir Ddinbych weithredu ei swyddogaeth enwi strydoedd neu rifo yn effeithiol ac yn effeithlon er budd trigolion, busnesau ac ymwelwyr. Bydd hefyd yn gweithredu fel canllaw i ddatblygwyr wrth ystyried enwau newydd ar gyfer strydoedd.

4.2. Mae'r Polisi'n diffinio:-

- Fframwaith cyfreithiol ar gyfer gweithredu gwasanaeth enwi strydoedd a rifo.
- Protocolau ar gyfer pennu enwau a rhifau swyddogol ar strydoedd.

4.3. Gellir enwi a rifo dan y Ddeddfwriaeth hon: Deddf Iechyd Cyhoeddus 1925.

4.4. Caiff swyddogaeth enwi strydoedd a rifo ei darparu dan Gynllun Dirprwyo'r Cyngor. Y swyddog dirprwyedig yw'r Pennaeth Gwasanaeth ar gyfer Gwella Busnes a Moderneiddio. O hyn allan 'y swyddog â phwerau dirprwyedig'.

5. Ystyriaethau'r iaith Gymraeg

5.1. Mae Cyngor Sir Ddinbych yn atebol am y darpariaethau sydd wedi'u cynnwys yn Neddf yr Iaith Gymraeg 1993, Mesur yr Iaith Gymraeg (Cymru) 2011 a strategaeth iaith Llywodraeth Cymru, Iaith Fyw: Iaith byw – Strategaeth Iaith Gymraeg 2012 i 2017.

5.2. Mae Comisiynydd y Gymraeg a Llywodraeth Cymru yn gyfrifol am ddatblygu pob agwedd ar yr iaith Gymraeg.

5.3. Mae'r Cynllun Iaith Gymraeg yr Awdurdod yn sicrhau bod y Gymraeg a'r Saesneg yn cael eu trin yn gyfartal.

5.4. Y polisi mewn perthynas ag enwau strydoedd newydd, felly, fydd mabwysiadu naill ai enw Cymraeg neu enw dwyieithog sy'n cyd-fynd â threftadaeth leol a hanes yr ardal.

5.5. Ni fydd enwau strydoedd sydd ar hyn o bryd mewn un iaith yn unig yn cael eu cyfieithu oni bai fod cais yn cael ei wneud i ailenwi'r stryd yn unol â'r broses ailenwi yn Adran B, paragraff 4. (isod)

5.6. Lle bod ymholiad yn codi ynghylch enw lle, bydd y cyngor yn ymgynghori â gwasanaeth ymgynghorol ar enwau lleoedd Comisiynydd y Gymraeg.

5.7. Cydnabyddir y gall llawer o gronfeydd data ond cadw un fersiwn o gyfeiriad yn unig. Gyda chyfeiriadau dwyieithog, polisi'r Post Brenhinol yw cyhoeddi fersiwn Saesneg yn unig o gyfeiriadau ond cadw fersiwn Cymraeg yn y cefndir.

6. Pryd i wneud cais – canllawiau ar gyfer ymgeiswyr

6.1. Dylai ceisiadau am wasanaethau Enwi Strydoedd a Rhifo gael eu gwneud gan:

- Perchnogion / datblygwyr eiddo neu dir sy'n dymuno ychwanegu enw i eiddo sydd â rhif yn unig ar hyn o bryd
- Perchnogion / datblygwyr eiddo neu dir sy'n dymuno ailenwi eiddo sydd ag enw ar hyn o bryd
- Perchnogion / datblygwyr eiddo neu dir sy'n adeiladu eiddo preswyl, eiddo masnachol, unedau masnachol ac yn y blaen o'r newydd
- Perchnogion / datblygwyr eiddo neu dir sy'n dymuno newid cynlluniau ar gyfer datblygiadau newydd sydd eisoes wedi mynd drwy'r broses enwi a rhifo ffurfiol.
- Perchnogion / datblygwyr eiddo neu dir sy'n gwneud gwaith trawsnewid eiddo presennol a fydd yn arwain at greu eiddo preswyl neu eiddo busnes newydd. Bydd hyn yn cynnwys adeiladau presennol sydd wedi'u hisrannu'n fflatiau neu'n swyddfeydd, ysguboriau a droswyd yn eiddo preswyl a rhannu unedau masnachol
- Preswylwyr sy'n dymuno ailenwi stryd
- Unigolion a busnesau sy'n gofyn am gadarnhad i gyfeiriad

6.2. Gan fod y broses o enwi strydoedd a rhifo yn cynnwys ymgynghori a pharatoi amserlenni a gymeradwywyd, dylai ymgeiswyr ymgynghori â'r cyngor cyn gynted â phosibl er mwyn osgoi oedi posibl. Dylid cyflwyno ceisiadau cyn gynted â phosibl wedi i ganiatâd

cynllunio ffurfiol a/neu gymeradwyaeth rheoliadau adeiladu gael ei roi ar gyfer y cynnig.

7. Sut i wneud cais – canllawiau ar gyfer ymgeiswyr

7.1. Gellir gwneud cais Enwi Strydoedd a Rhifo ar-lein yn <https://www.sirddinbych.gov.uk/cy/preswyliwr/rheoliadau-cynllunio-ac-adeiladu/enwi-strydoedd-a-rhifo.aspx>

7.2. Fel arall, gallwch gael ffurflen gais gan:

- Rhif Ffôn: 01824 706000
- E-bost: gwasanaethcwsmer@sirddinbych.gov.uk

Adran B: Enwi Strydoedd

1. Egwyddorion cyffredinol

- 1.1. Caiff strydoedd newydd eu henwi yn Sir Ddinbych yn unol â darpariaeth Deddf Iechyd Cyhoeddus 1925.
- 1.2. Caiff datblygwyr eu hannog i gynnal unrhyw gysylltiad hanesyddol â'r tir neu'r ardal leol.
- 1.3. Mae'n bwysig bod datblygwyr yn cysylltu â'r Cyngor ynghylch enwi strydoedd a rhifo cyn i'r gwaith adeiladu ddechrau. Gall methiant i wneud hynny arwain at oedi gan fod yn rhaid rhoi cymeradwyaeth er mwyn enwi strydoedd a rhifo cyn i unrhyw arwyddion gael eu gosod neu cyn y darperir cyfeiriadau post.
- 1.4. Bydd holl gostau cyflenwi a gosod placiau enwau ar gyfer strydoedd newydd yn cael eu talu gan y datblygwr. Dylid anfon cynllun manwl yn dangos y stryd(oedd) a rhifau plotiau bwriedig yn glir at y Swyddog Enwi Strydoedd a Rhifo. Mae'n bosibl y bydd ymgynghoriad yn cael ei gynnal gyda'r Gwasanaeth Amgylchedd a Phriffyrdd o ran addasrwydd lleoliadau bwriedig y placiau enwau strydoedd. Gall manyleb arwyddion a manylion cyswllt cyflenwr gael eu darparu i'r datblygwr. Ar gyfer unrhyw stryd a fabwysiadwyd, bydd cynnal y plac(iau) enw yn dod yn gyfrifoldeb yr Awdurdod Lleol.
- 1.5. Ni ddylai enwau strydoedd newydd ddyblygu unrhyw enw tebyg sydd eisoes yn cael ei defnyddio yn y dref bost. Ni fydd amrywio'r gair cyntaf, h.y. "Stryd", "Ffordd", "Rhodfa" ac ati, yn cael eu derbyn fel rhesymau digonol i ddyblygu enw.
- 1.6. Ni fydd unrhyw gynnig i enwi stryd ar ôl unigolion penodol (byw neu farw) yn cael eu cymeradwyo oni bai bod achos clir yn cael ei wneud ynghylch cysylltiad hanesyddol neu ddiwylliannol yr unigolyn â'r tir neu'r gymdogaeth.
- 1.7. Ni chaniateir unrhyw enwau strydoedd sy'n hyrwyddo cwmni, gwasanaeth neu gynnyrch gweithredol gan y gellid ystyried hyn yn hysbysebu.

1.8. Mae'r awdurdod yn cadw'r hawl i wrthwynebu unrhyw enw a awgrymwyd y mae'n ystyried yn amhriodol.

2. Dylai pob enw stryd newydd ddechrau gydag un o'r rhagddodiaidau a ganlyn:

- Stryd ar gyfer unrhyw ffordd
- Ffordd ar gyfer prif ffyrdd
- Ffordd }
- Rhodfa }
- Dreif } ar gyfer ffyrdd preswyl
- Llwyn }
- Lôn }
- Gerddi } (ar yr amod nad oes dryswch gydag unrhyw fan agored lleol)
- Maes
- Trem
- Llys – ar gyfer ffordd bengaead
- Cilgant – ar gyfer ffordd siâp cilgant
- Clôs – ar gyfer ffordd bengaead
- Sgwâr – ar gyfer sgwâr yn unig
- Bryn – ar gyfer ffordd ar ochr bryn yn unig
- Cylchfan – ar gyfer cylchfan fawr
- Teras/Rhes – ar gyfer teras o dai (cyn belled nad yw'n enw ategol)
- Cae

- Dyffryn }
- Dene }
- Dôl } ar gyfer ffyrdd preswyl yn unig dan amgylchiadau eithriadol os ydych yn brin o enwau
- Gallt }

- Ni fydd y canlynol yn dderbyniol fel rhagddodiadau:
 - Pen }
 - Croes }
 - Ochr }
 - Glanfa }
 - Parc }Gellir wrth gwrs ymgorffori pob un o'r geiriau hyn mewn enw stryd ar yr amod eu bod yn dechrau gyda rhagddodiad priodol (e.e. Ffordd Pen y Filltir)

- Yr unig eithriadau i hyn fydd Enwau sengl neu ddeuol heb ragddodiaidau mewn manau priodol (e.e. Broadway – ar gyfer priffyrdd yn unig)

2.1. Bydd pob ffyrdd newydd i gerddwyr yn dechrau gydag un o'r rhagddodiaidau canlynol:

- Rhodfa
- Llwybr
- Ffordd/Lôn

2.2. Ni fydd unrhyw enw stryd newydd yn dechrau gydag "Y" yn Gymraeg nac yn Saesneg.

2.3. Byddwn yn osgoi enwau sy'n anaddas yn esthetig fel Tŷ'r Domen, Lôn y Twll, neu enwau y gellir eu camddechongli'n fwriadol fel Hoare Road, Typple Avenue, Swag House, ac ati.

2.4. Bydd defnyddio Gogledd, Dwyrain, De neu Gorllewin (fel Gogledd Ffordd Alfred, a De Ffordd Alfred) ond yn dderbyniol lle mae'r ffordd yn un barhaus ac yn parhau heibio i gyffordd fawr. Nid yw'n dderbyniol pan fod y ffordd mewn dwy ran unigol heb fynediad i gerbydau rhwng y ddwy. Mewn achos o'r fath dylid ailenwi un hanner yn gyfan gwbl.

2.5. Ni fyddwn yn caniatáu dau enw sy'n debyg o ran sain o fewn ardal bost. e.e. Ffordd Alfred a Clôs Alfred neu Ffordd Churchill a Ffordd Birch Hill.

2.6. Mae cyfrifoldeb ar Gyngor Sir Ddinbych fel awdurdod enwi strydoedd a rhifo am roi cymeradwyaeth derfynol i enw stryd.

2.7. Os oes anghytundeb heb ei ddatrys, bydd penderfyniad terfynol yn cael ei wneud gan y swyddog sydd â'r grym dan ddirprwyaeth i gymeradwyo enwau strydoedd yng nghyfansoddiad y cyngor. Os yw'r person sy'n bwriadu enwi'r stryd yn parhau i anghytuno gyda gwrthwynebiadau'r cyngor gallant apelio yn erbyn y gwrthwynebiad i Lys Ynadon, o fewn un diwrnod ar hugain.

2.8. Bydd swyddfa Comisiynydd y Gymraeg yn gyfrifol am benderfynu ar enwau lleoedd o ran cyfieithiadau Cymraeg a gymeradwywyd.

3. Defnyddio enwau marchnata answyddogol

3.1. Rhaid i ddatblygwyr nodi'n glir mewn unrhyw lenyddiaeth marchnata a ddisbarthir i ddarpar brynwyr bod enwau marchnata'n amodol ar gymeradwyaeth ffurfiol ac y gallent newid o ganlyniad.

4. Ailenwi Stryd / newid enw stryd

- 4.1. Mae ailenwi stryd ac ailrifo adeiladau'n broses sy'n cymryd llawer o amser a gall achosi costau neu aflonyddwch i breswylwyr a pherchnogion unigol a byddwn yn ei osgoi lle bynnag y bo'n bosibl. Byddwn fel arfer ond yn ystyried ailenwi stryd os yw problemau cyson yn codi i'r Gwasanaethau Brys a byddwn ond yn ystyried ailrifo eiddo pan fod datblygiadau mewnlenni ac ati mor fawr, fel na ellir neilltuo rhifau ar gyfer yr eiddo newydd. Yna gallai cynllun ailrifo gael ei gynnal ar y stryd bresennol.
- 4.2. Gall y canlynol gynnig ailenwi stryd:
- Trethdalwr unigol sy'n preswyllo yn y stryd a effeithir ar yr amod eu bod yn cyflwyno llythyr yn cynnig newid gyda llofnodion 5 neu 25% (pa un bynnag yw'r lleiaf) o'r trethdalwyr sy'n preswyllo ar y stryd.
 - Gan y Gwasanaethau Brys.
- 4.3. Y cyngor fydd yn talu'r gost o ailenwi ac ailosod arwyddion ar strydoedd ar gais y Gwasanaethau Brys.
- 4.4. Os yw stryd yn cael ei hailenwi ar gais trethdalwr (neu grŵp o drethdalwyr) ar y stryd, gwahoddir y Cyngor Tref neu Gymuned fel arfer i weithredu fel noddwr. Mae hyn yn golygu y bydd gofyn i'r Cyngor Tref neu Gymuned perthnasol dalu'r costau canlynol:
- Ffi weinyddol fechan i dalu am ymgynghori ar y newid arfaethedig
 - Costau cychwynnol ailosod arwyddion stryd.
- Bydd Cyngor Sir Ddinbych wedyn yn talu costau cynnal a chadw parhaus yr arwyddion.
- 4.5. Cyn ailenwi unrhyw stryd / addasu enw, bydd y swyddog Enwi Strydoedd a Rhifo yn cynnal ymgynghoriad llawn gyda'r trethdalwyr ar y stryd a effeithir a'r rhai ar y rhestr ymgynghori a amlinellir ym mharagraff 4.1, Adran D. Bydd llythyr a ffurflen yn cael eu hanfon at bob trethdalwr ar y stryd a'r rhai ar y rhestr ymgynghori yn amlinellu'r rhesymau o blaid a goblygiadau'r newid arfaethedig. Bydd y cyfnod ymgynghori yn para 28 diwrnod.
- 4.6. Bydd adroddiad yn manylu ar ganlyniadau'r ymgynghoriad yn cael ei gyflwyno i'r swyddog sydd â grymoedd dan ddirprwyaeth a fydd yn penderfynu a ddylid bwrw ymlaen â'r newid. Gallai'r

rhesymau dros beidio â bwrw ymlaen â'r newid arfaethedig gynnwys, ond nid yn gyfyngedig i:

- Diffyg cefnogaeth gan drethdalwyr
- Costau afresymol
- Gwrthwynebiad dilys ac o ddifrif gan fudd-ddeiliad na ellir ei ddatrys yn hawdd.

Bydd yr adroddiad yn cynnwys cost gosod unrhyw blaciau enwau strydoedd newydd ac a fyddai'r newid arfaethedig yn golygu newid i god post y Post Brenhinol.

4.7. Os yw'r swyddog sydd â grym a ddirprwywyd yn penderfynu bwrw ymlaen â newid enw, bydd yr Awdurdod Lleol yn cyhoeddi rhybudd o fwriad i greu gorchymyn ailenwi stryd bresennol. Bydd yr hysbysiad hwn yn cael ei arddangos ar ben bob stryd neu mewn man amlwg ar y stryd neu ran o'r stryd yr effeithir arni dan Adran 18 Deddf Iechyd Cyhoeddus 1925 a rhaid iddynt aros yn eu lle am un mis cyn y gellir gwneud gorchymyn i newid yr enw. Gall unrhyw unigolion sydd wedi'u tramgwyddo gan orchymyn bwriedig yr Awdurdod Lleol, apelio i'r Llys Ynadon o fewn 21 diwrnod o osod yr hysbysiad. Os gwneir apêl i'r Llys Ynadon, rhaid i'r Awdurdod Lleol aros nes bod apêl wedi'i chlywed cyn cymeradwyo unrhyw enw stryd.

5. Enwi strydoedd dienw sy'n bodoli eisoes

5.1. Bydd strydoedd dienw ond yn cael eu hailenwi pan fydd trethdalwr ar y stryd yn gwneud cais i enwi eu stryd (ac awgrymu enw) gan fod y diffyg enw yn achosi oedi cyn i'r Gwasanaethau Brys ddod o hyd i'r stryd. Bydd y weithdrefn yn unol ag Adran 2.3 ar gyfer ailenwi stryd ac mae'n rhaid i'r enw newydd gadw at yr egwyddorion a amlinellir yn y polisi hwn.

6. Arddangos enwau strydoedd (placiau enwau strydoedd)

6.1. Cyfrifoldeb yr Awdurdod Lleol yw arddangos placiau enwau strydoedd ar ffyrdd sy'n cael eu cynnal gan yr Awdurdod Lleol (priffyrdd a fabwysiadwyd).

6.2. Cyfrifoldeb y perchennog, datblygwr neu breswylwyr ffyrdd preifat yw gosod a chynnal placiau enwau strydoedd. Os tynnir sylw Awdurdod Lleol at y ffaith nad oes plac enw stryd wedi'i arddangos ar ffordd breifat, bydd yr Awdurdod yn rhoi 21 diwrnod o rybudd i berchnogion/preswylwyr y ffordd i arddangos yr enw cywir.

6.3. Lle na chydymffurfir â'r Hysbysiad, bydd yr Awdurdod hwn yn rhoi 14 diwrnod o rybudd y bydd yn achosi i'r placiau enwau i gael eu harddangos ar y ffordd breifat, yn ddiodyn, ac adennill y costau oddi wrth berchnogion neu breswylwyr y ffordd, yn unol ag adran 15 (2), Deddf 1939. Gallai'r Awdurdod hefyd ddechrau achos i adennill dirwy.

Adran C: Enwi a Rhifo Eiddo

1. Dilyniant rhifo eiddo

- 1.1. Bydd strydoedd newydd yn cael eu rhifo fel bod eilrifau ar ochr dde'r stryd, wrth deithio allan o ganol y dref, o ddechrau i ddiwedd y stryd a bod odrifau yn cael eu neilltuo ar y chwith.
- 1.2. Bydd lonydd pengaead a datblygiadau ar raddfa fach yn cael eu rhifo'n olynol mewn cyfeiriad clocwedd. Bydd datblygiadau lôn bengaead hirach unwaith eto'n cael eu rhifo gydag eilrifau'n cael eu neilltuo i eiddo ar yr ochr dde ac odrifau'n cael eu neilltuo i eiddo ar y chwith.
- 1.3. Bydd rhifau (gan gynnwys rhif 13) yn parhau i fod y olynol ac ni fydd unrhyw rif yn cael ei eithrio o ganlyniad i ofergoel neu ddewis personol. Bydd ceisiadau i hepgor unrhyw rif o gyfres o rifau, am ba bynnag reswm, yn cael eu gwrthod.
- 1.4. Bydd eiddo (gan gynnwys rhai ar safleoedd cornel) yn cael eu rhifo yn ôl y stryd y lleolir y brif fynedfa arni.
- 1.5. Lle nad yw dilyniant rhifo strydoedd yn bodoli, yn bennaf mewn ardaloedd gwledig, bydd yn briodol i neilltuo enwau eiddo y cytunwyd arnynt.
- 1.6. Bydd datblygiadau mewnlenni (eiddo newydd a adeiladwyd rhwng eiddo sydd eisoes yn bodoli neu ar dir eiddo presennol) ar stryd a rifwyd yn cael yr un rhif tŷ â'r eiddo cyn y mewnlenni a'i ddilyn gan ôl-ddodiad 'A', 'B'. Er enghraifft, 10A, 10B ac ati
- 1.7. Ni chaiff enw busnes gymryd lle rhif neu enw adeilad.
- 1.8. Ni fydd unrhyw enw eiddo newydd yn dechrau gydag "Y" yn Gymraeg nac yn Saesneg.
- 1.9. Bydd anecsau i adeiladau e.e. fflatiau nain neu lety ategol, yn derbyn y rhagddodiad "Anecs". Bydd gweddill y cyfeiriad yr un fath â'r prif eiddo e.e. Anecs, 1 Stryd Fawr.
- 1.10. Ar gyfer unrhyw annedd sydd â mynediad mewnol iddo trwy gysail masnachol, bydd y llety yn derbyn rhagddodiad i gyd-fynd â'r math o lety e.e. fflat. Bydd gweddill y cyfeiriad yr un fath â'r prif

eiddo, e.e. lle mae fflat uwchben tafarn ac mai dim ond mynediad mewnol sydd iddo, ei gyfeiriad fydd Fflat, Enw'r Dafarn, Rhif yr Eiddo ac Enw'r Stryd.

1.11. Gellir rhoi enw i flociau o fflatiau a fflatiau aml-lawr, ond bydd pob fflat neu fflat aml-lawr unigol yn cael eu rhifo'n olynol

1.12. Yn ddelfrydol dylai enw pob bloc o ddatblygiad newydd arfaethedig ddechrau gydag un o'r rhagddodiaidau canlynol (neu ôl-ddodiaid yn achos cyfieithiadau Saesneg):

- Llys
- Tŷ
- Tŵr
- Llety
- Fflatiau
- Plastai
- Ucheldir

1.13. Bydd y gair "fflat" yn berthnasol i'r eiddo hynny lle mae llety ar un llawr yr adeilad yn unig. Os yw llety preswyl yn ymdrin â dau neu fwy o lorïau a bod ganddo ei risiau mewnol ei hun, bydd y term "fflat aml-lawr" yn cael ei ddefnyddio.

1.14. Rhoddir rhif yn hytrach na llythyren neu ddisgrifiad i bob fflat e.e. Fflat 1 yn hytrach na Fflat A neu Fflat Llawr Cyntaf.

2. Canolfannau siopa, parciau manwerthu ac ystadau diwydiannol

2.1. Mae enwau ar gyfer Canolfannau Siopa, Parciau Manwerthu ac Ystadau Diwydiannol ac ati yn dilyn yr un egwyddorion â'r rhai a amlinellwyd ar gyfer enwau strydoedd neu adeiladau

3. Gweithredu cyfeiriadau newydd

3.1. Pan fod datblygiad newydd wedi cael ei gymeradwyo, caiff cyfeiriadau eu creu gan y Cyngor fel endidau 'dros dro'. Mae manylion y datblygiad arfaethedig yn cael eu rhannu gyda'r Post Brenhinol sydd wedyn yn 'dal a chofnodi' y cyfeiriadau ar eu cronfa ddata cyfeiriadau 'Heb eu Creu Eto'. Er mwyn osgoi unrhyw broblemau lle caiff post ei anfon i eiddo nad ydynt yn bodoli, nid yw'r cyfeiriadau'n cael eu gweithredu hyd nes bod preswylwyr yn yr eiddo neu eu bod wedi'u cwblhau ac felly'n gallu derbyn gwasanaethau post.

4. Ychwanegu enw neu ailenwi eiddo sydd eisoes wedi'i rifo.

- 4.1. Lle bod rhif ar eiddo, rhaid iddo gael ei ddefnyddio a'i arddangos. Pan fydd enw'n cael ei roi i eiddo ynghyd â'i rif swyddogol, rhaid cynnwys y rhif bob amser. Ni ellir ystyried yr enw fel dewis arall yn lle'r rhif.
- 4.2. Gall perchennog (nid tenant) eiddo ofyn i ychwanegu, diwygio neu ddileu enw ar gyfer eu heiddo. Pan fydd eiddo wedi'i rifo, bydd unrhyw enw yn ychwanegol at y rhif.
- 4.3. Os ceir cais i ychwanegu enw i eiddo sydd eisoes wedi cael ei rifo, bydd yr awdurdod yn rhoi'r arweiniad canlynol:
 - Ni ddylai fod unrhyw wrthdaro ag enwau ar eiddo neu stryd bresennol yn yr ardal bost.
 - Ni ddylid enwi eiddo ar ôl unigolion penodol (byw neu farw).
 - Ni ddylai'r enw bwriedig gynnwys iaith sarhaus neu amhriodol.
- 4.4. Pan fydd yr awdurdod lleol wedi rhifo tŷ a bod y preswlydd wedi rhoi enw arno hefyd, bydd y Post Brenhinol ond yn cynnwys y rhif yn y cyfeiriad post.

5. Trawsnewid adeilad presennol

- 5.1. Os caiff eiddo preswyl ei drawsnewid neu ei isrannu gan arwain at greu un pwynt mynediad lle ceir mynediad i bob fflat, bydd yn cael ei rifo yn hytrach na'i ddisgrifio neu ei nodi â llythrennau. Er enghraifft, Fflat 1 yn hytrach na Fflat Llawr Cyntaf neu Fflat A
- 5.2. Os caiff eiddo preswyl ei drawsnewid neu isrannu gan arwain at greu mwy nac un pwynt mynediad gyda drws ffrynt unigol ar gyfer pob fflat o'r stryd a ddynodwyd, bydd yn cynnwys ôl-ddodiad i'r prif gyfeiriad neu'r cyfeiriad cragen. Er enghraifft, bydd 'A', 'B', 'C' yn dod yn 10A, 10B, 10C
- 5.3. Bydd eiddo cyfun yn defnyddio rhifau'r eiddo gwreiddiol os yw rhifau eiddo'n cael eu defnyddio. Er enghraifft, bydd cyfuno dau eiddo o'r enw 4 Stryd Fawr a 6 Stryd Fawr neu Uned 1 Stad Fasnachu ac Uned 2 Stad Fasnachu yn arwain at greu'r cyfeiriadau newydd 4-6 Stryd Fawr ac Uned 1-2 Stad Fasnachu yn y drefn honno

6. Ailrifo eiddo presennol

- 6.1. Byddwn yn ystyried ailrifo eiddo presennol pan fo newidiadau'n digwydd sy'n achosi (neu'n debygol o achosi) problemau o ran darparu gwasanaethau neu faterion a nodir gan y gwasanaethau brys. Gallai hyn fod yn berthnasol pan na ellir cynnwys datblygiad newydd o fewn y dilyniant rhifo presennol. Gan y gall y broses gymryd llawer o amser ac y gall arwain at gostau, amhariad neu anghyfleustra ychwanegol i breswylwyr unigol, dylid ei osgoi lle bynnag fo modd.
- 6.2. Ar gyfer datblygiadau newydd o fewn stryd bresennol ffafrir defnyddio ôl-ddodiaidau neu ailrifo lle mai dim ond ychydig o eiddo a fydd yn cael eu heffeithio yn hytrach nac ailrifo'r stryd gyfan. Fodd bynnag, nid yw hyn bob amser yn bosibl a bydd strydoedd yn cael eu hailenwi ac eiddo'n cael eu hail-rifo yn ôl disgrisiwn Cyngor Sir Ddinbych.

7. Arddangos enwau a rhifau eiddo

- 7.1. Mae'n rhaid bod modd gweld pob rhif eiddo o'r briffordd. Gallai hyn gynnwys gosod rhifau ar bolion, gatieu neu ffensys (ac nid o reidrwydd ar ddrws yr eiddo) i helpu ei gwneud yn hawdd adnabod yr eiddo, yn enwedig os oes argyfwng.

Adran D: Cyfeiriadau Post

1. Neilltuo cyfeiriadau post

- 1.1. Nid yw neilltuo cyfeiriad post yn gyfystyr â chadarnhad bod unrhyw adeilad neu adeiledd wedi'i awdurdodi dan Reoliadau Cynllunio, Adeiladu neu unrhyw Deddfwriaeth arall. Gallai perchnogion/preswylwyr wynebu'r posibilrwydd o gamau gorfodi os na sicrhawyd unrhyw gymeradwyaeth angenrheidiol.
- 1.2. Nid yw'r Awdurdod Lleol yn atebol na'n gyfrifol am sicrhau fod unrhyw drydydd parti, gan gynnwys y Post Brenhinol, yn diweddarau gwybodaeth cyfeiriadau ar eu cronfeydd data.
- 1.3. Ni ellir rhoi cyfeiriad post i ddarn o dir, e.e. cae fferm, dim ond eiddo ar y darn hwnnw o dir all dderbyn cyfeiriad at ddibenion dosbarthu post a gwasanaethau

2. Codau post

- 2.1. Caiff pob elfen o gyfeiriad, ac eithrio cod post, eu diffinio gan Gyngor Sir Ddinbych. Eiddo Deallusol yr awdurdod yw rhifau ac enwau a gaiff eu neilltuo i eiddo a'r enwau swyddogol a gaiff eu neilltuo i strydoedd. Y Post Brenhinol sy'n rheoli'r broses o neilltuo codau post a rhaid iddynt eu darparu ar ôl derbyn y cynllun enwi a rhifo swyddogol gan yr Awdurdod Lleol ond bydd y cod post yn cael ei gadw "wrth gefn" gan y Post Brenhinol hyd nes eu bod yn cael eu hysbysu bod preswylwyr yn yr eiddo.
- 2.2. Nid yw'r Post Brenhinol yn cyhoeddi cyfeiriadau nad ydynt wedi'u cwblhau a/neu â phreswylwyr ar eu gwefan. Mewn achosion penodol, mae hyn yn golygu bod posibilrwydd na fydd modd, am gyfnod, i unrhyw un sy'n defnyddio gwefan y Post Brenhinol i ddilysu cyfeiriad, weld cyfeiriadau sydd wedi eu neilltuo a'u cyhoeddi'n swyddogol gan yr Awdurdod Lleol. Gall hyn hefyd olygu na fydd chwaith modd i sefydliadau eraill sy'n defnyddio cronfa ddata cyfeiriadau'r Post Brenhinol (Ffeil Cyfeiriadau Cod Post) er mwyn dilysu cyfeiriadau.
- 2.3. Dylai datblygwyr, perchnogion a thenantiaid fod yn ymwybodol bod posibilrwydd na fydd gan eu heiddo'r un cod post ag eiddo cyfagos neu sydd eisoes yn bodoli.

2.4. Cyfrifoldeb y Post Brenhinol yw cynnal gwybodaeth am godau post, ac unrhyw newid yn y dyfodol i godau post unigol neu sectorau cod post.

3. Enw'r Sir

3.1. Nid yw'r sir yn rhan o unrhyw gyfeiriad post ac felly nid yw newidiadau iddo wedi'u cynnwys o dan God Ymarfer Ffeil Cyfeiriadau Cod Post y Post Brenhinol.

3.2. Roedd siroedd post y Deyrnas Unedig, a elwir yn swyddogol bellach yn hen siroedd post, yn israniadau post a ddefnyddiwyd yn rheolaidd gan y Post Brenhinol tan 1996. Raison d'être y sir bost – yn wahanol i unrhyw fath arall o sir – oedd helpu didoli post drwy alluogi gwahaniaethu rhwng trefi post a oedd yn swnio'n debyg i'w gilydd. Ers 1996 mae hyn wedi'i wneud drwy ddefnyddio cod allanol (hanner cyntaf) y cod post yn lle hynny. Tynnwyd y sir bost o gronfa ddata'r Ffeil Cyfeiriadau Cod Post yn 2000 ac nid yw'n rhan o god ymarfer y Post Brenhinol ar gyfer newid cyfeiriadau.

3.3. Er gwaethaf hyn, gwerthir data sirol yn rheolaidd i gwmnïau, yn ôl pob golwg er mwyn iddynt dacluso eu data cyfeiriadau eu hunain. Gan mai data'r hen siroedd post oedd yr olaf i gael eu defnyddio'n rheolaidd, mae rhai sefydliadau wedi parhau i ddefnyddio'r hen ddata hwn fel rhan o gyfeiriadau post. Am y rheswm hwn, mae sir Clwyd yn ymddangos ar rai eitemau o bost. Yn 2010 cynghorodd y rheoleiddiwr y dylai'r Post Brenhinol roi'r gorau i gyflenwi data sirol yn gyfan gwbl a chyflwynwyd amserlen i hyn ddigwydd rhwng 2013 a 2016.

4. Hysbysu am newid i wybodaeth cyfeiriadau i bartneriaid mewnol ac allanol

4.1. Ar ôl cwblhau cais Enwi Strydoedd a Rhifo, bydd y Cyngor yn cynnwys y partneriaid canlynol fel rhan o'r broses hysbysu ffurfiol:

- Y Cynghorydd Sir lleol perthnasol
- Y Cyngor Dinas, Tref neu Gymuned perthnasol
- Gwasanaethau Mewnol y Cyngor
- Gwasanaeth Ambiwylans Cymru,
- Gwasanaeth Tân Gogledd Cymru
- Heddlu Gogledd Cymru,
- Y Post Brenhinol,
- Cyflenwyr Trydan a Nwy Cyfredol sy'n Gweithredu yn yr Ardal
- Dŵr Cymru ac / neu Dŵr Dyffryn Dyfrdwy

- Yr Arolwg Ordnans,
- Y Gofrestrfa Tir.

5. Rhestr Cyfeiriadau Corfforaethol Cyngor Sir Ddinbych

- 5.1. Mae dwy brif ffynhonnell o wybodaeth am gyfeiriadau yn cael eu defnyddio ar draws y DU – y Rhestr Cyfeiriadau ac Enwau Strydoedd Cenedlaethol a Ffeil Cyfeiriadau Post y Post Brenhinol.
- 5.2. Fel awdurdod lleol, mae'n rhaid i'r Cyngor, dan Gytundeb Mapio'r Sector Cyhoeddus, reoli a chynnal Rhestr Cyfeiriadau ac Enwau Strydoedd Corfforaethol gan ddarparu diweddariadau ar newidiadau'n rheolaidd i ganolfan ganolog y Rhestr Cyfeiriadau ac Enwau Strydoedd Cenedlaethol priodol.
- 5.3. Mae'r Rhestr Cyfeiriadau ac Enwau Strydoedd Corfforaethol, sy'n cael eu rheoli a'u cynnal gan bob awdurdod lleol ac unedol ledled Cymru, Lloegr a'r Alban, yw conglfaen datblygu parhaus a darparu rhaglen isadeiledd cyfeiriadau cenedlaethol ar gyfer Prydain.
- 5.4. Rheolir y Rhestr Cyfeiriadau ac Enwau Strydoedd Cenedlaethol gan GeoPlace (partneriaeth atebolrwydd cyfyngedig y sector cyhoeddus rhwng y Gymdeithas Llywodraeth Leol a'r Arolwg Ordnans) sy'n darparu ffynonellau wedi'u diweddarau a therfynol o gyfeiriadau gofodol a data strydoedd sy'n eiddo i'r cyhoedd.
- 5.5. Cydnabyddir y Rhestrau Cenedlaethol fel elfennau hanfodol ar gyfer datblygu cofrestr gynhwysfawr o wybodaeth gywir am gyfeiriadau a strydoedd ar gyfer y sectorau cyhoeddus a phreifat.
- 5.6. Mae'r Rhestrau Corfforaethol yn cydymffurfio â Safon Brydeinig BS7666 – Setiau Data Gofodol ar gyfer Cyfeirio Daearyddol Rhan 1 a 2 a Chanllawiau'r Confensiwn Mewnfwydo Data Cenedlaethol fel y cytunwyd gan yr awdurdodau cynnal dynodedig.
- 5.7. Dyluniwyd ffeil cyfeiriadau cod post (PAF) y Post Brenhinol yn benodol i gefnogi'r gwaith o ddarparu gwasanaethau dosbarthu post ac nid yw'r Post Brenhinol yn derbyn unrhyw gyfrifoldeb nac atebolrwydd am y defnydd o PAF at unrhyw ddiben neu ddefnydd arall arfaethedig y tu hwnt i ddarparu'r gwasanaethau hyn.
- 5.8. Bwriad y Rhestr Cyfeiriadau Corfforaethol yw hwyluso cyflwyno pob gwasanaeth yn gywir ac mae'n seiliedig ar leoliad daearyddol

gwirioneddol yr eiddo, ond mae hefyd yn cynnwys y dref bost a ddefnyddir gan y Post Brenhinol.

- 5.9. Mae'r Rhestr Gyfeiriadau Gorfforaethol yn cynnwys gwrthrychau ychwanegol nad ydynt yn ymwneud â phost fel tir datblygu ac amaethyddol, coetiroedd, parciau, eglwysi, neuaddau, toiledau cyhoeddus ac ati nad ydynt wedi'u cynnwys yn y PAF.
- 5.10. Rhestr Gyfeiriadau Gorfforaethol y Cyngor yw'r brif gofrestr gyfeiriadau a ddefnyddir wrth ddarparu gwasanaethau'r Cyngor.
- 5.11. Mae'n bwysig cydnabod bod un cyfeiriad pendant sy'n cael ei ddefnyddio gan yr holl wasanaethau wrth gysylltu â thrigolion a busnesau, ac ar gyfer ein cwsmeriaid drwy gyfrwng y wefan. Bydd cael un system gyfeiriadau derfynol yn caniatáu canfod pob manylyn am eiddo neu ddarn o dir o holl systemau cefn swyddfa'r Cyngor ac yn caniatáu ymateb wedi'i gydgyssylltu i ymholiadau cwsmeriaid.
- 5.12. Mae integreiddio'r brif gronfa ddata gyfeiriadau â systemau mewnol eraill yn osgoi dyblygu data a chynnal data ac yn caniatáu cyfnewid gwybodaeth mewn modd haws a mwy cywir rhwng adrannau, awdurdodau ac asiantaethau.
- 5.13. Mae darparu gwybodaeth gywir ar gyfeiriadau'n hanfodol bwysig i wasanaethau brys lleol.
- 5.14. Rhaid i bob system cronfa ddata newydd y mae'r awdurdod yn eu caffael neu eu datblygu sy'n defnyddio data cyfeiriad gydymffurfio â BS7666 a gallu derbyn diweddariadau LLPG yn llwyddiannus.

Adran E: Taliadau ar gyfer Gwasanaethau Rhifo Eiddo

1. Codir taliadau am rifo eiddo newydd gan gynnwys eiddo ar strydoedd newydd ac eiddo mewnlenni. Yn yr achos hwn, codir y taliadau ar y datblygwr.
2. Bydd taliadau hefyd yn cael eu codi am newidiadau i rifau presennol a newidiadau i enwau eiddo presennol oni bai fod eithriad. Yn yr achos hwn, codir y taliadau ar berchennog yr eiddo.
3. Bydd perchnogion eiddo wedi'u heithrio rhag talu am newid rhif neu enw eu heiddo sy'n ofynnol i gynorthwyo'r Gwasanaethau Brys i nodi a dod o hyd i'r eiddo.

Adran F: Gosod placiau enwau strydoedd

1. Dylid gosod placiau enwau strydoedd mor agos â phosibl at gorneli strydoedd, fel bod modd i yrwyrr a cherddwyr eu darllen. Fel rheol, dylai placiau enw fod o fewn 3m i groesffordd y llinellau palmant, ond lle nad yw hyn yn ymarferol, gellid amrywio'r pellter am hyd at uchafswm o 6m.
2. Dylid gosod placiau enwau strydoedd fel bod ymyl isaf y plac tua 1m uwchben y ddaear mewn safleoedd lle maent yn annhebygol o gael eu cuddio gan gerddwyr neu gerbydau ac am oddeutu 2.5m lle mae rhwystr yn broblem. Ni ddylent fyth fod yn is na 600mm nac yn uwch na 3.6m.
3. Fel arfer, dylid gosod placiau enwau ar gornel pob stryd. Ar groesffyrdd llai, yn enwedig mewn ardaloedd preswyl, gallai un plac ar bob ochr i'r stryd wedi eu gosod yr ochr bellaf i draffig sy'n gadael y ffordd fod yn ddigonol, ac eithrio pan fo enw'r ffordd yn newid neu os credir y byddai paragraff 8 yn berthnasol.
4. Ar gyffyrdd siâp T dylid gosod prif blac enw'r stryd yn uniongyrchol gyferbyn â thraffig sy'n nesáu o'r ffordd ymyl.
5. Os yw enw'r stryd yn newid mewn man ar wahân i groesffordd, dylid arddangos y ddau enw yn y man lle mae'r newid yn digwydd ac mae llawer o Awdurdodau Lleol wedi penderfynu ei bod yn ddefnyddiol i gynnwys saethau i nodi'n glir at ba rannau o'r stryd y mae'r enw'n cyfeirio atynt.
6. Ar ddarnau syth o ffyrdd heb groesffyrdd, dylid ailadrodd placiau enwau o fewn pellter rhesymol gan roi blaenoriaeth i lefydd fel gorsafoedd bysiau

a threnau, a gyferbyn â mynedfeydd i safleoedd a ddefnyddir yn rheolaidd fel meysydd parcio.

7. Os yw dwy stryd yn fforchio ar letraws o gyffordd gyffredin gyda thrydedd stryd, gall placiau ar fynegbyst fod yn ddefnyddiol, cyn belled nad ydynt yn cuddio unrhyw arwyddion traffig.
8. Lle y byddai'n rhesymol i ddisgwyl, er enghraifft bob hyn a hyn ar ddarnau syth o ffordd neu ar groesffyrdd neu gyffyrdd siâp T, mae llawer o Awdurdodau Lleol wedi penderfynu ei bod yn ddefnyddiol i ymgorffori, ar y plac enw, gwybodaeth sy'n nodi rhifau'r stryd bob ochr i'r groesffordd.
9. Pan fo hynny'n ymarferol, dylid gosod placiau enwau strydoedd ar waliau, adeiladau neu adeileddau ffiniol eraill ar ochr gefn y llwybr troed. Dylif ond gosod ar bolion neu ar fynegbyst os nad fyddai gosod yn y modd arferol yn gwneud y plac amlwg (e.e. lle mae mynedfa gul i ffordd ymyl bwysig neu dan yr amgylchiadau eithriadol a nodwyd ym mharagraff 7 uchod, neu lle y bydd yn cael ei guddio'n aml gan symudiadau cerddwyr ac na ellir ei osod ar yr uchder o 2.5m).
10. Dylid gosod y placiau enwau gan sicrhau fod o leiaf 300mm o ofod clir i bob cyfeiriad rhyngddynt ac unrhyw hysbysiadau, hysbysebion neu ddeunydd printiedig neu ysgrifenedig arall. Lle bo hynny'n bosibl, dylid darparu mwy o ofod. Dylid cymryd gofal i sicrhau nad yw'r olygfa o blaciau enwau yn cael ei rhwystro gan goed neu dyfiant arall.
11. Lle bo modd, dylid gosod placiau enwau fel eu bod yn cael eu goleuo gan lampau stryd, yn enwedig ar gyffyrdd pwysig, cyn belled bod yn dal modd i gerbydau eu gweld ar y brif ffordd.
12. Gellir arddangos enwau strydoedd mewn paneli ar folardiau sy'n wynebu troedffyrdd, yn ychwanegol i, ond nid yn lle, placiau enwau eraill.

Adran G: Adolygiad polisi

Bydd y polisi hwn yn cael ei adolygu bob tair blynedd neu'n gynharach os oes angen newid mawr yn y broses yn sgil cyflwyno deddfwriaeth newydd, er enghraifft. Bydd ffioedd yn cael eu hadolygu'n flynyddol yn ystod proses y Cyngor o osod cyllideb a bydd yn derbyn cyhoeddusrwydd trwy sianelau cyfathrebu arferol y Cyngor gan gynnwys y wefan.

Adran I: Cysylltiadau defnyddiol

Gallwch gysylltu â'r swyddog Enwi a Rhifo Strydoedd drwy'r ffyrdd a ganlyn

Gwefan <https://www.denbighshire.gov.uk/cy/preswylwr/rheoliadau-cynllunio-ac-adeiladu/enwi-strydoedd-a-rhifo.aspx>

E-bost llpgrequests@denbighshire.gov.uk

Ffôn 01824706000 A gofyn i siarad â'r Swyddog Enwi a Rhifo Strydoedd.

Contents

Section A: Introduction.....	2
Section B: Naming Streets	6
Section C: Naming and Numbering Properties	12
Section D: Postal addresses	16
Section E: Charges for Property Numbering Services.....	20
Section F: Installation of street name plates	20
Section G: Policy review.....	22
Section H: Useful contacts	22

Approved July 2014 Revised date August 2018
--

Section A: Introduction

The purpose of this document is to set down the policy for the allocation, management and use of all addresses within Denbighshire including the allocation of street names, changes to property names and the addition of new names.

1. What is street naming and numbering?

- 1.1. Street naming and numbering allows a unique identity to be assigned to a street and subsequently any associated property which may be accessed via the street.

2. Why is street naming and numbering important?

- 2.1. The address of a property is becoming a very important issue. All public and private sector organisations, the emergency services and the general public need an efficient and accurate means of locating and referencing properties.

- 2.2. Maintaining a comprehensive, consistent and high standard for the naming of streets and numbering or naming properties is essential as it allows:

- Emergency Services to find a property quickly – delays can cost lives and money
- Mail, services and products to be delivered reliably and efficiently
- Records of service providers to be kept in an effective manner
- Companies to accept an address for official purposes in providing telecom services, insurance, banking, credit rating and the like
- Visitors to locate their destination

3. Who is responsible for street naming and numbering?

- 3.1. Denbighshire County Council has statutory responsibilities and powers, within the context of adoptive legislation, for the naming of streets, alteration of street names and indication of street names. The Council also has additional discretionary powers to provide a number or name to a property.

3.2. It should be noted that Royal Mail has no statutory responsibilities or powers to either name a street or to name, number, rename or renumber a property. Royal Mail has sole responsibility for assigning a postcode following notification of new or amended address details by Denbighshire County Council.

4. Policy statement

4.1. This policy provides a framework for Denbighshire County Council to operate its street naming and numbering function effectively and efficiently for the benefit of residents, businesses and visitors. It will also act as a guide for developers when considering new names for streets.

4.2. The Policy defines:-

- Legal framework for operation of the street naming and numbering service.
- Protocols for determining official street names and numbers.

4.3. The Legislation under which naming and numbering can be carried out is: Public Health Act 1925.

4.4. The delivery of the street naming and numbering function is provided under the Council's Scheme of Delegation. The delegated officer is the Head of Service for Business Improvement and Modernisation. Hereafter 'the officer with delegated powers'.

5. Welsh language considerations

5.1. Denbighshire County Council is subject to the provisions contained within the Welsh Language Act 1993, the Welsh Language (Wales) Measure 2011 and Welsh Government language strategy, Living language: a language for living – Welsh language strategy 2012 to 2017.

5.2. The Welsh Language Commissioner and Welsh Government are responsible for developing all aspects of the Welsh Language.

5.3. The Authority's Welsh language scheme ensures that Welsh and English languages are treated equally.

- 5.4. The policy in relation to new street names will therefore be to adopt either a Welsh language name or a bilingual name that is consistent with the local heritage and history of the area.
- 5.5. Existing street names that are in only one language will not be translated except where a request is made to re-name the street as per the renaming process in Section B. paragraph 4.(below)
- 5.6. Where a query arises over a place name, the council will consult the Welsh Language Commissioner's place name advisory service.
- 5.7. It is recognised that many databases can only hold one version of an address. With bilingual addresses it is Royal Mail's policy to only publish the English version of addresses whilst holding the Welsh version in the background.

6. When to apply – guidance for applicants

- 6.1. Applications for Street Naming and Numbering services should be made by:
- Property or land owners / developers wishing to add a name to an existing numbered only property
 - Property or land owners / developers wishing to rename an existing named property
 - Property or land owners / developers building new properties including new residential properties, commercial premises, industrial units and the like
 - Property or land owners / developers wishing to amend layouts for new developments that have already gone through the formal naming and numbering process.
 - Property or land owners / developers undertaking conversions of existing properties which will result in the creation of new residential properties or business premises. This will include existing buildings which are sub-divided into flats or offices, barns converted into residences and the splitting of commercial units
 - Residents wishing to rename a street
 - Individuals and businesses seeking confirmation of an address
- 6.2. As the process of street naming and numbering involves consultation and the preparation of approved schedules, applicants should consult with the council at the earliest opportunity to avoid

potential delays. Applications should be submitted as soon as possible after formal planning consent and/or building regulation approval for the proposal has been granted.

7. How to apply – guidance for applicants

7.1. A Street Naming and Numbering application can be made online at <https://www.denbighshire.gov.uk/en/resident/planning-and-building-regulations/street-naming-and-numbering.aspx>

7.2. Alternatively an application form can be obtained by:

- Telephone: 01824 706000
- Email: customerservice@denbighshire.gov.uk

Section B: Naming Streets

1. General principle

- 1.1. The naming of new streets in Denbighshire is undertaken within the provision of the Public Health Act 1925.
- 1.2. Developers are encouraged to preserve any historic link to the land or the locality.
- 1.3. It is important that developers contact the Council about street naming and numbering before building work commences. Failure to do so may result in a delay as approval must be given for street naming and numbering prior to any signs being erected or postal addresses provided.
- 1.4. All costs for the supply and erection of nameplates for new streets will be borne by the developer. A detailed plan clearly showing the proposed street(s) and plot numbers should be forwarded to the Street Naming & Numbering officer. Consultation may be carried out with the Environment and Highways Service with regards to the suitability of the proposed street name plate locations. A signage specification and contact details of a supplier can be provided to the developer. For any adopted street the maintenance of the nameplate(s) will become the responsibility of the Local Authority.
- 1.5. New street names should not duplicate any similar name already in use in the post town. A variation in the terminal word, i.e. 'street', 'road', 'avenue' etc., will not be accepted as sufficient reasons to duplicate a name.
- 1.6. Any proposal to name a street after specific individuals (living or deceased) will not be approved unless a clear case is made as to the historical or cultural link of the individual to the land or locality.
- 1.7. Any street name that promotes an active company, service or product will not be allowed as this could be seen as advertising.
- 1.8. The authority reserves the right to object to any suggested name deemed to be inappropriate.

2. All new street names should end with one of the following suffixes:

- Street } for any road
- Road } for major roads
- Way } }
- Road } }
- Avenue } }
- Drive } for residential roads
- Grove } }
- Lane } }
- Gardens } (subject to there being no confusion with any local open space)
- Place
- View
- Court – for a cul-de-sac
- Crescent – for a crescent shaped road
- Close – for a cul-de-sac
- Square – for a square only
- Hill – for a hillside road only
- Circus – for a large roundabout
- Terrace – for a terrace of houses (provided it is not a subsidiary name)

- Vale } }
- Dene } for residential roads only for exceptional use
- Mead } if pushed
- Rise } }

○ The following will not be acceptable as suffixes:

- End } }
- Cross } }
- Side } All these words can, of course, be
- Wharf } incorporated in a street name provided it
- Walk } terminates with an appropriate suffix (e.g.
- Park } Mile End Road)
- Meadow } }

- The only exception to this will be Single or dual names without suffixes in appropriate places (e.g. Broadway – for major roads only)

2.1. All new pedestrian ways will end with one of the following suffixes:

- Walk
- Path

- Way

2.2. No new street name will start with “The” in Welsh or English.

2.3. Aesthetically unsuitable names such as, Tip House, Pit Lane will be avoided, or names capable of deliberate misinterpretation like Hoare Road, Typple Avenue, Swag House, etc.

2.4. The use of North, East, South or West (as in Alfred Road North, and Alfred Road South) is only acceptable where the road is continuous and passes over a major junction. It is not acceptable when the road is in two separate parts with no vehicular access between the two. In such case one half should be completely renamed.

2.5. Two phonetically similar names within a postal area will not be allowed e.g. Alfred Road and Alfred Close or Churchill Road and Birch Hill Road.

2.6. Denbighshire County Council as street naming and numbering authority has responsibility for final approval of a street name.

2.7. In the event of unresolved disagreement, a final decision will be taken by the officer with delegated powers to approve street names within the council’s constitution. If the person proposing to name the street continues to disagree with the council’s objections they may, within twenty-one days, appeal against the objection to a Magistrates court.

2.8. The Welsh Language Commissioners office will be responsible for determining place names in regard to approved Welsh language translations.

3. Use of unofficial marketing names

3.1. Developers must clearly state in any marketing literature distributed to prospective purchasers that marketing names are subject to formal approval and consequently liable to change.

4. Street renaming / alteration of a street name

4.1. Renaming of a street and renumbering of buildings is very time consuming process and may cause costs or disruption to individual occupiers and owners and wherever possible will be avoided. Renaming of a street is normally only considered if consistent

problems occur for the Emergency Services and the renumbering of properties is only considered when infill development etc. is so great, that numbers for the new properties cannot be allocated. The existing street may then be subject to a renumbering scheme.

- 4.2. The renaming of a street may be proposed by:
- An individual rate payer resident in the affected street provided they can present a change proposal letter with the signatures of 5 or 25% (whichever is fewer) of the rate payer residents of the street.
 - By the Emergency Services.
- 4.3. The cost of renaming and re-signing streets at the request of the Emergency Services will be borne by the council.
- 4.4. Where renaming of the street is at the request of a rate payer (or group of rate payers) in the street the relevant Town or Community Council will normally be invited to act as sponsor. This will mean that the relevant Town and Community Council will be asked to meet the following costs:
- A small administration fee to pay for consultation on the proposed change
 - The initial costs of re-signing the street.
- Ongoing signage maintenance costs thereafter will be met by Denbighshire County Council.
- 4.5. Prior to any street renaming / name alteration the Street Naming & Numbering officer will conduct a full consultation with the rate-payers on the affected street and those on the consultation list outlined in Section D paragraph 4.1. A letter and form will be sent to all rate-payers in the street and those on the consultation list outlining the reasons for and consequences of the proposed change. The consultation period will be 28 days.
- 4.6. A report detailing the results of the consultation will be submitted to the officer with delegated powers who will determine whether or not to proceed with the change. Reasons for not proceeding with the proposed change may include, but are not restricted to:
- Insufficient support from rate-payers

- Prohibitive costs
- A genuine and serious objection from a stakeholder that cannot be easily remedied.

The report will include the cost of installing any new street name plates and whether the proposed change would involve a change of the Royal Mail postcode.

4.7. If the officer with delegated powers decides to proceed with a name change the Local Authority will issue a notice of intention to make an order for renaming of an existing street. This notice will be displayed at each end of the street or in some conspicuous position in the street or part of the street affected under Section 18 of The Public Health Act 1925 and they must remain in place for one month before an order changing the name can be made. Any person aggrieved by the intended order may, within 21 days after the posting of the notice, appeal to the Magistrates Court. If an appeal is made to the Magistrates Court the Local Authority must wait until that appeal is heard before approving any street name.

5. Naming of existing unnamed streets

5.1. The naming of unnamed streets will only be done when a rate-payer on the street requests that their street be named (and suggest a name) due to the lack of a name causing a delay in Emergency Services locating the street. The procedure will be in accordance with Section 2.3 for renaming a street and the new name must adhere to the principles set out within this policy.

6. Display of street names (street name plates)

6.1. It is the responsibility of the Local Authority to display street nameplates on roads which are maintainable by the Local Authority (adopted highways).

6.2. It is the responsibility of the owner, developer or the occupiers of private roads to have street nameplates erected and maintained. If it is brought to the attention of the Local Authority that a street nameplate in a private road is not displayed the Authority shall give

21 days' notice to the owners/occupiers of the road to display the correct name.

- 6.3. Where the Notice is not complied with this Authority shall give 14 days' notice that it will cause the nameplates to be displayed on the private road, in default, and recover the expenses from the owners or occupiers of the road, in accordance with section 15 (2) of the 1939 Act. This Authority may also issue proceedings for the recovery of a fine.

Section C: Naming and Numbering Properties

1. Property numbering sequence

- 1.1. New streets will be numbered so that, travelling away from the town centre, even numbers are on the right of the street running from start to end and odd numbers allocated to the left.
- 1.2. Short cul-de-sac and small scale development will be numbered consecutively in a clockwise direction. Longer cul-de-sac development will again be numbered with even property numbers allocated to the right and odd property numbers allocated to the left.
- 1.3. Numbers (including the number 13) will remain in sequence and there shall be no exclusion of any number due to superstition or personal preference. Applications to omit any number from a numbering sequence, for whatever reason, will be refused.
- 1.4. Properties (including those on corner sites) will be numbered according to the street in which the main entrance is located.
- 1.5. Where a street numbering sequence may not exist, predominantly in rural areas, it will be appropriate to allocate agreed property names.
- 1.6. Infill development (new properties built between existing properties or in the grounds of an existing property) on a numbered street will be given the same house number as the property preceding the infill followed by a suffix of 'A', 'B'. For example 10A, 10B etc
- 1.7. A business name shall not take the place of a number or a building name.
- 1.8. No property name will start with "The" in Welsh or English
- 1.9. Annexes to buildings e.g. granny flats or ancillary accommodation, will be given the prefix "Annexe". The rest of the address will be the same as the parent property e.g. Annexe, 1 High Street.
- 1.10. For any dwelling accessed internally through a commercial premise, the accommodation will be given a prefix to match the accommodation type e.g. flat. The rest of the address will be the same as the parent property, e.g. where a flat above a public house and is

only accessed internally, its address will be Flat, Name of Public House, Property Number and Street Name.

1.11. Blocks of flats and apartments may be given a name but each individual flat or apartment will be numbered consecutively

1.12. All newly proposed development block names should preferably end with one of the following suffixes (or prefixes in the case of Welsh language translations):

- Court
- House
- Point
- Tower
- Lodge
- Apartments
- Mansions
- Heights

1.13. Use of the word “flat” will apply to those properties where accommodation is on one floor only of a building. Where residential accommodation covers two or more floors and has its own internal stairs the term “apartment” will be used.

1.14. All flats will be given a number rather than a letter or description e.g. Flat 1 rather than Flat A or First Floor Flat.

2. Shopping centres, retail parks and industrial estates

2.1. Names for Shopping Centres, Retail Parks and Industrial Estates etc are subject to the same principles as those outlined for street or building names

3. Activation of new addresses

3.1. When a new development has been approved, addresses are created by the Council as ‘provisional’ entities. The details of the proposed development are shared with Royal Mail who subsequently ‘hold and record’ the addresses on their ‘Not Yet Built’ address database. To avoid any issues of post being sent to non-existent properties the addresses are not activated until occupation or the properties completed and therefore are able to receive postal services.

4. Adding a name or renaming to an existing numbered property.

- 4.1. Where a property has a number, it must be used and displayed. Where a name is given to a property together with its official number, the number must always be included. The name cannot be regarded as an alternative to the number.
- 4.2. The owner (not tenant) of a property may request the addition, amendment or removal of a name for their property. Where a property is numbered, any name will be in addition to the number.
- 4.3. If a request is received to add a property name to an existing numbered property then the authority will issue the following guidance:
 - There should be no conflict with existing property or street names in the postal locality.
 - Properties should not be named after specific individuals (living or deceased).
 - The proposed name should not include offensive or inappropriate language.
- 4.4. Where a house is numbered by the local authority and has also been given a name by the occupant, Royal Mail will include only the number in the postal address.

5. Converting an existing building

- 5.1. The conversion or sub-division of a residential property resulting in a single point of entry from which all the flats are accessed will be numbered rather than described or lettered. For example, Flat 1 as opposed to First Floor Flat or Flat A
- 5.2. Conversion or sub-division of a residential property resulting in multiple points of entry with each flat having its own separate front door from the designated street, will include a suffix to the primary parent or shell address. For example 'A', 'B', 'C' will become 10A, 10B, 10C
- 5.3. A merged property will utilise the numbers of the original properties where premise numbers are used. For example, the merging of two properties at 4 High Street and 6 High Street or Unit 1 Trading Estate and Unit 2 Trading Estate will result in new addresses of 4-6 High Street and Unit 1-2 Trading Estate respectively

6. Re-numbering existing properties

- 6.1. The re-numbering of existing property(s) will be considered when changes occur which give rise (or are likely to give rise) to problems for the delivery of services or issues identified by the emergency services. This may apply where a new development cannot be accommodated within the existing numbering sequence. As the process can be time consuming and can result in additional cost, disruption or inconvenience to individual occupiers, it should be avoided wherever possible.
- 6.2. For new developments within an existing street the use of suffixes or re-numbering where just a few properties are affected is preferable to wholesale re-numbering of a street. However, this is not always possible and the re-naming of streets and renumbering of properties will be at the discretion of Denbighshire County Council.

7. Display of property names and numbers

- 7.1. All property numbers must be visible from the highway. This may mean numbers being displayed on posts, gates or fences (and not necessarily the door of the property) to aid easy identification of the property, particularly in the event of an emergency.

Section D: Postal addresses

1. Allocation of postal addresses

- 1.1. The allocation of postal addresses does not serve as confirmation that any building or structure has been authorised under Planning, Building Regulations or any other Legislation. Owners/occupiers may be at risk of enforcement action if any necessary approvals have not been obtained.
- 1.2. The Local Authority is not liable or responsible for third parties, including Royal Mail, updating their databases with address information.
- 1.3. A piece of land, e.g. a farmer's field, cannot be given a postal address, only property on that piece of land that can receive mail can have a postal address for the purposes of delivering mail and services

2. Postcodes

- 2.1. All elements of an address, with the exception of postcode, are defined by Denbighshire County Council. The numbers and names assigned to property and the official names assigned to streets are the Intellectual Property of the authority. Allocation of postcodes is managed by the Royal Mail and must be provided by them on receipt of the official naming and numbering scheme from the Local Authority but the postcode will be held in "reserve" by Royal Mail until they are notified that the property is occupied.
- 2.2. Royal Mail does not publish on its website addresses that are not completed and/or occupied. This means that in certain cases addresses that have been officially allocated and issued by the Local Authority may not, for a while, be visible to anyone using the Royal Mail website to validate an address. This may also mean that other organisations using the Royal Mail address database (Postcode Address File) will also not be able to validate addresses.
- 2.3. Developers, owners and tenants should be aware that their property/ies may not have the same postcode as the surrounding or existing properties.
- 2.4. The maintenance of postcode information, and any future change to individual postcodes or postcode sectors, is the responsibility of the Royal Mail.

3. County name

3.1. The county does not form part of any postal address and changes to it are not therefore covered by Royal Mail's Postcode Address File Code of Practice.

3.2. The postal counties of the United Kingdom, now known officially as the former postal counties, were postal subdivisions in routine use by Royal Mail until 1996. The raison d'être of the postal county – as opposed to any other kind of county – was to aid the sorting of mail by enabling differentiation between like-sounding post towns. Since 1996 this has been done by using the outward code (first half) of the postcode instead. The postal county was removed from the Postcode Address File database in 2000 and does not form part of Royal Mail's code of practice for changing addresses.

3.3. Despite this, county data is routinely sold to companies, ostensibly in order for them to cleanse their own address data. As the former postal county data was the last to be in routine use, some organisations have continued to use this obsolete data as part of postal addresses. It is for this reason that the county of Clwyd appears on some mail. In 2010 the regulator advised Royal Mail to cease supply of county data altogether and a timetable has been put in place for this to occur between 2013 and 2016.

4. Notification of address change intelligence to internal and external partners

4.1. On completion of an application for Street Naming and Numbering, the Council will include the following partners as part of the formal notification process:

- The relevant local County Councillor
- The relevant City, Town or Community Council
- Internal Council Services,
- Welsh Ambulance Service,
- North Wales Fire Service,
- North Wales Police,
- Royal Mail,
- Current Electricity and Gas Supplier Operating in the Area
- Welsh Water and or Dee Valley Water
- Ordnance Survey,
- The Land Registry.

5. Denbighshire County Council Corporate Address Gazetteer

- 5.1. There are two primary sources of address information in use across the UK– the National Address and Street Gazetteer and Royal Mail’s Postal Address File.
- 5.2. As a local authority, the Council are required, under the Public Sector Mapping Agreement, to manage and maintain a Corporate Address and Street Gazetteer with regular change updates being provided to the respective National Address and Street Gazetteer central hub.
- 5.3. The Corporate Address and Street Gazetteers, which are managed and maintained by all local and unitary authorities across Wales, England and Scotland, are the keystone for the on-going development and delivery of the national address infrastructure programme for Great Britain.
- 5.4. The National Address and Street Gazetteer are managed by GeoPlace (a public sector limited liability partnership between the Local Government Association and Ordnance Survey) providing definitive and up-to-date sources of publicly-owned spatial address and street data.
- 5.5. The National Gazetteers are recognised as critical components for the development of a comprehensive register of accurate address and street information for both the public and private sectors.
- 5.6. The Corporate Gazetteers comply with the British Standard BS7666 – Spatial Datasets for Geographical Referencing Part 1 and 2 and the National Data Entry Convention Guidelines as agreed by the designated maintaining authorities.
- 5.7. The Royal Mail postcode address file (PAF) is specifically designed to support the delivery of postal delivery services and Royal Mail do not accept any responsibility or liability for the use of PAF for any other purpose or intended use outside of the delivery of these services.
- 5.8. The Corporate Address Gazetteer is intended to facilitate the accurate delivery of all services and is based on the actual geographic

location of the property but also includes post town as used by Royal Mail.

- 5.9. In addition, the Corporate Address Gazetteer includes additional non-postal objects such as development and agricultural land, woodlands, parks, churches, halls, public conveniences etc which are not encompassed within PAF.
- 5.10. Council's Corporate Address Gazetteer is the primary address register used in the delivery of Council services.
- 5.11. It is important to recognise that there is one definitive address that is used by all services when contacting residents and businesses, and for customer use via the web site. A definitive and single address system will enable all information about a property or piece of land to be retrieved from all the Council's back office systems and enable a joined up response to customer enquiries.
- 5.12. Integrating the master address database with other internal systems avoids duplication of data and maintenance and facilitates easier and more-accurate exchange of information between departments, authorities and agencies.
- 5.13. The provision of correct address information is of critical importance to local emergency services.
- 5.14. All new database systems procured or developed by the authority that use address data must be BS7666 compliant and be able to receive LLPG updates successfully.

Section E: Charges for Property Numbering Services

1. Charges will apply to the numbering of new properties including properties on new streets and in-fill properties. In this case the developer will be liable for the charges.
2. Charges will also apply to changes of existing number and changes of existing property names except where there is an exemption. In this case the owner of the property will be liable for the charges.
3. Property owners will be exempt from charges for a change to their property number or name that is required to assist the Emergency Services to identify and locate the property.

Section F: Installation of street name plates

1. Street nameplates should be fixed as near as possible to street corners, so as to be easily readable by drivers as well as pedestrians. The nameplate should normally be within 3m of the intersection of the kerb lines, but where this is not practicable the distance may be varied up to a maximum of 6m.
2. Street nameplates should be mounted so that the lower edge of the plate is approximately 1m above the ground at sites where they are unlikely to be obscured by pedestrians or vehicles and at approximately 2.5m where obstruction is a problem. They should never be lower than 600mm or higher than 3.6m.
3. Nameplates should normally be fixed at each street corner. At minor cross-roads, particularly in residential areas, one plate on each side of the street positioned on the offside of traffic emerging from the road may be sufficient, except where the road name changes or where it is thought that paragraph 8 would apply.
4. At T-junctions a main street nameplate should be placed directly opposite the traffic approaching from the side road.
5. Where the street name changes at a point other than a crossroad, both names should be displayed at the point of change and many Local Authorities have found it useful to include arrows to indicate clearly to which parts of the street the name refers.
6. On straight lengths of road without intersections, nameplates should be repeated at reasonable intervals with priority given to such places as bus

and railway stations, and opposite entrances to well frequented sites such as car parks.

7. Where two streets branch off obliquely from a common junction with a third street, plates on fingerpost mountings can be useful, provided they do not obscure any traffic sign.
8. Where it might reasonably be expected, for example at intervals only on straight lengths of road or at intersections or T-junctions, many Local Authorities have found it useful to incorporate, on the nameplate, information indicating street numbers on either side of the intersection.
9. Whenever practical, street nameplates should be mounted on walls, buildings or other boundary structures at the back edge of the footpath. Post mounting or finger mounting should only be used where normal mounting does not make the plate conspicuous (e.g. where an important side road has a narrow entrance or in the exception circumstances mentioned in paragraph 7 above, or where it will frequently be obscured by pedestrian movement and cannot be mounted at the 2.5m height).
10. The nameplates should be fixed so that there is a clear space of at least 300mm in every direction between them and any notices, advertisements or other printed or written matter. Where possible greater clearance should be provided. Care should be taken to keep the view of nameplates free from obstruction by trees or other growth.
11. Where possible, nameplates should be fixed so that they will be illuminated by light from street lamps, especially at important junctions, provided they remain visible to vehicles on the main carriageway.
12. Street names may be displayed in panels in bollards facing footways, as an addition to, but not as a replacement for, other nameplates.

Section G: Policy review

This policy will be reviewed every three years or sooner if a major change in the process is required through the introduction of new legislation for example. Charges will be reviewed on an annual basis during the Council's budget setting process and publicised through the Council's normal communication channels including the website.

Section I: Useful contacts

You can contact the Street Naming and Numbering officer in the following ways

Webpage <https://www.denbighshire.gov.uk/en/resident/planning-and-building-regulations/street-naming-and-numbering.aspx>

E-mail llprequests@denbighshire.gov.uk

Phone 01824706000 and ask to speak to the Street Naming and Numbering Officer.